

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 9070-2566

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 9070-2023

**หลักปฏิบัติในการตรวจและรับผลทุเรียน
สำหรับโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุ**

**CODE OF PRACTICE ON INSPECTION AND RECEIVING OF
DURIANS FOR COLLECTING HOUSE AND PACKING HOUSE**

**สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

ICS 67.020

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 9070-2566

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 9070-2023

หลักปฏิบัติในการตรวจและรับผลทุเรียน สำหรับโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุ

CODE OF PRACTICE ON INSPECTION AND RECEIVING OF
DURIANS FOR COLLECTING HOUSE AND PACKING HOUSE

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 140 ตอนพิเศษ 286 ง

วันที่ 15 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2566

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุทุเรียน

1.	อธิบดีกรมวิชาการเกษตร หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นางสาวอิงอร ปัญญากิจ รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ^{1/}
นายภัชชญ์ภณ หมั่นแจ่ม รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ^{2/}	ประธานกรรมการ
2.	ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวยุพา เหล่าจินดาพันธ์
นายประทีป อารยะกิตติพงศ์
นางชุตีวรรณ จัตตุพรพงษ์	กรรมการ
3.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
นางสาวนฤมล นัตรสง่า
นายญาณพล ขาวพลศรี	กรรมการ
4.	ผู้แทนกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช กรมวิชาการเกษตร
นายเกรียงไกร สุภโตชะ
นายราเมธ แซ่เหลา	กรรมการ
5.	ผู้แทนสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดจันทบุรี กรมวิชาการเกษตร
นายชลธิ์ นุ่มหนู
นายอลงกต อุทัยธนกิจ	กรรมการ
6.	ผู้แทนสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี กรมวิชาการเกษตร
นางสาวตรีชนัย ตุงคะเสน
นางสาวดารารพงษ์ เฟื่องผอม	กรรมการ
7.	ผู้แทนคณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
นายพีรพงษ์ แสงวานงค์กุล	กรรมการ
8.	ผู้แทนชมรมหน่วยรับรองในประเทศไทย
นายฐานิต ปิยะศิริศิลป์	กรรมการ
9.	ผู้แทนสมาคมทุเรียนไทย
นายยศพล ผลาผล	กรรมการ
10.	ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการส่งออกทุเรียน มังคุด
นายมณฑล ปรีวัฒน์	กรรมการ

^{1/} ปี พ.ศ. 2564 ถึง 2566

^{2/} ปี พ.ศ. 2566

11. ผู้แทนสมาคมผู้ค้าและส่งออกผลไม้ไทย
นายสัญญาชัย ปุระณะชัยคีรี
นายนิธินันท์ นิธิธัญญวงษ์	กรรมการ
12. ผู้แทนสมาคมผู้ค้าปลีกไทย
นางอารยา เผ่าเหลืองทอง
นางสาวปภาวณี ตรงสวัสดิ์	กรรมการ
13. ศาสตราจารย์จรัสแท้ ศิริพานิช
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว	กรรมการ
14. นางสาวเสริมสุข สลักเพชร
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร	กรรมการ
15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางต่อพร วุฒิกวีภาค	กรรมการและเลขานุการ

ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและส่งออกสูง แต่มีกพบปัญหาการเร่งตัดทุเรียนเพื่อการบริโภคสดก่อนถึงอายุเก็บเกี่ยว ทำให้ได้ทุเรียนไม่แก่ออกสู่ตลาด ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและทำลายสภาวะการค้าในภาพรวม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมี หลักปฏิบัติสำหรับโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุทุเรียน เพื่อช่วยสนับสนุน การจำหน่ายผลทุเรียนที่แก่ มีคุณภาพตามมาตรฐาน สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค และเวทีการค้า ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพ ของทุเรียนไทยเพื่อรองรับการแข่งขันที่สูงขึ้นในตลาดโลก คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร จึงเห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง หลักปฏิบัติในการตรวจและรับผลทุเรียนสำหรับ โรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุ

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มกษ. 3-2556. ทุเรียน.

มกษ. 9035-2563. การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงคัดบรรจุผักและผลไม้สด.

มกษ. 9047-2560. การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงรวบรวมผักและผลไม้สด.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
หลักปฏิบัติในการตรวจและรับผลทุเรียนสำหรับโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุ
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง หลักปฏิบัติในการตรวจและรับผลทุเรียนสำหรับโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุ เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติ มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศ กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : หลักปฏิบัติในการตรวจและรับผลทุเรียนสำหรับโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุ มาตรฐานเลขที่ มกษ. 9070-2566 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายประภัตร โพธสุธน)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ปฏิบัติราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

หลักปฏิบัติในการตรวจและรับผลทุเรียน สำหรับโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุ

1. ขอบข่าย

- 1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดหลักปฏิบัติในขั้นตอนการตรวจและรับผลทุเรียนสำหรับโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุ เพื่อให้ได้ผลทุเรียนทั้งผลที่แก่ตามข้อกำหนดของมาตรฐานสำหรับจำหน่าย ส่งออก และนำเข้า
- 1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ไม่ใช้กับ:
 - 1) การตรวจและรับผลทุเรียนเพื่อการผลิตทุเรียนตัดแต่งพร้อมบริโภค ตาม มกษ. 9039 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตฝักและผลไม้สดตัดแต่งพร้อมบริโภค และ
 - 2) การตรวจและรับผลทุเรียนเพื่อการผลิตทุเรียนแช่เยือกแข็ง ตาม มกษ. 9046 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตทุเรียนแช่เยือกแข็ง

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

- 2.1 โรงรวบรวม (collecting house) หมายถึง อาคารหรือพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การควบคุมและการจัดการเดียวกันที่สามารถจัดการด้านสุขลักษณะสำหรับรวบรวมผลทุเรียน โดยมีการจัดการผลทุเรียนหลังการเก็บเกี่ยว ตั้งแต่การรับ การจัดเตรียม การคัดเลือก ซึ่งอาจรวมถึงการบรรจุ การเก็บรักษา และการขนส่งด้วยหรือไม่ก็ได้ ก่อนนำสู่แหล่งจำหน่าย หรือส่งมอบแก่โรงคัดบรรจุหรือโรงรวบรวมอื่นต่อไป
- 2.2 โรงคัดบรรจุ (packing house) หมายถึง อาคารหรือพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การควบคุมและการบริหารจัดการเดียวกันสำหรับคัดบรรจุผลทุเรียน โดยมีการจัดการผลทุเรียนหลังการเก็บเกี่ยว ตั้งแต่การรับ การจัดเตรียม การคัดเลือก การตัดแต่ง การบรรจุ การเก็บรักษา จนถึงการขนส่ง
- 2.3 ผู้ควบคุมการเก็บเกี่ยว (harvesting supervisor) หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการควบคุมการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนจากต้น ตั้งแต่ขั้นตอนการประเมินความแก่ของผลทุเรียน การตัด การตัดแยกในสวน จนถึง การขนส่ง

2.4 รุ่น (lot) หมายถึง ปริมาณที่แน่นอนของสินค้าที่ผลิตภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ที่สันนิษฐานว่ากระบวนการผลิตมีความสม่ำเสมอ (uniform of process)

ในที่นี้รุ่นของทุเรียน หมายถึง ปริมาณของทุเรียนพันธุ์เดียวกันที่รับเข้าในช่วงเวลาเดียวกันที่มีความเหมือนกันในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น

- แหล่งปลูกหรือแปลงปลูก
- ผู้ผลิต
- ผู้ส่งมอบ

2.5 ผลทุเรียนแก่ (mature durian) หมายถึง ผลทุเรียนที่มีระยะการพัฒนาทางสรีรวิทยา (physiology) และสัณฐานวิทยา (morphology) ถึงระดับของการเจริญเติบโตที่เหมาะสมที่สามารถพัฒนาเป็นผลทุเรียนสุกหลังจากเก็บเกี่ยวจากต้นแล้ว

3. หลักปฏิบัติในการตรวจและรับผลทุเรียน

ผลทุเรียนที่จะนำมารวบรวมและคัดบรรจุต้องมีการตรวจสอบและคัดเลือกว่าเป็นผลทุเรียนที่แก่โดยปฏิบัติ ดังนี้

3.1 การตรวจและรับผลทุเรียน

ผู้ประกอบการโรงรวบรวมหรือโรงคัดบรรจุ ต้องมีมาตรการการตรวจสอบความแก่ของผลทุเรียนก่อนรับเข้าสู่การจัดการ ดังนี้

3.1.1 ตรวจหลักฐานแสดงการจัดการของแหล่งปลูก

ผลทุเรียนทุกรุ่นต้องมีข้อมูลแสดงว่ามาจากแหล่งปลูก:

- 1) ได้รับการรับรองหรือมีหลักฐานแสดงการปฏิบัติตาม มกษ. 9001 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร หรือได้รับการรับรองมาตรฐานที่เทียบเท่า หรือ
- 2) มีบันทึกข้อมูลอายุผลทุเรียน (วันดอกบานถึงวันเก็บเกี่ยว) ของเกษตรกร หรือ
- 3) มีหลักฐานแสดงผลการตรวจวิเคราะห์เปอร์เซ็นต์น้ำหนักรับแห้งของทุเรียนที่เก็บเกี่ยวเป็นไปตามภาคผนวก ก ข้อ ก.3 หรือเกณฑ์กำหนดน้ำหนักรับแห้งของทุเรียนตาม มกษ. 3 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ทุเรียน ที่ได้จากเกษตรกร ผู้ประกอบการ ห้องปฏิบัติการ หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน

3.1.2 ตรวจสอบลักษณะภายนอกของผลทุเรียนแก่

3.1.2.1 ต้องตรวจพินิจลักษณะภายนอกของผลทุเรียนทุกผลจากทุเรียน ผลทุเรียนที่ผ่านเกณฑ์การตรวจพินิจลักษณะภายนอกตามข้อกำหนดในภาคผนวก ก ข้อ ก.1 จึงจะถือว่าเป็นทุเรียนแก่

3.1.2.2 ต้องคัดแยกผลทุเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จากข้อ 3.1.2.1 ออก และแยกไว้ต่างหากในบริเวณที่ติดป้ายชี้บ่งอย่างชัดเจน ห้ามนำเข้าสู่การจัดการ และห้ามนำไปจำหน่ายเพื่อบริโภคสดทั้งในประเทศและส่งออก และต้องบันทึกข้อมูลการคัดแยกและการจัดการกับผลทุเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่คัดออกไว้เป็นหลักฐาน

3.1.3 ตรวจสอบวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน

ต้องทวนสอบความแก่ของผลทุเรียน โดยนำผลทุเรียนที่ผ่านการคัดแยกแล้วจากข้อ 3.1.2.1 ว่าเป็นผลทุเรียนแก่ มาตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน ดังนี้

3.1.3.1 การชักตัวอย่างและตรวจวิเคราะห์:

1) เตรียมรุ่นสำหรับการชักตัวอย่างตามวิธีที่กำหนดในภาคผนวก ข ข้อ ข.2.1 และให้สุ่มตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนอย่างน้อย 10 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนรุ่นที่จะรับเข้าต่อวัน (เช่น ถ้าทุเรียนที่จะรับเข้ามีจำนวน 10 รุ่นต่อวัน ให้สุ่มตรวจอย่างน้อย 1 รุ่น) กรณีจำนวนรุ่นที่จะรับเข้าต่อวันน้อยกว่า 10 รุ่น ต้องสุ่มตรวจ 1 รุ่น

ชักตัวอย่างผลทุเรียนจากรุ่นที่สุ่มตรวจตามวิธีที่กำหนดในภาคผนวก ข ข้อ ข.2.2 และข้อ ข.2.3 เพื่อนำไปตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้ง

2) ตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนตามวิธีที่กำหนดในภาคผนวก ก ข้อ ก.2.1 หรือ ก.2.2 ซึ่งการตรวจวิเคราะห์อาจดำเนินการโดยผู้ประกอบการ หรือห้องปฏิบัติการภาครัฐ หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ และเก็บบันทึกข้อมูลผลการตรวจวิเคราะห์นั้นไว้เป็นหลักฐาน

3.1.3.2 เกณฑ์ตัดสิน

ผลการตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน ต้องผ่านเกณฑ์ที่กำหนดตามภาคผนวก ก ข้อ ก.3 หรือเกณฑ์กำหนดน้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนตาม มกษ. 3 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ทุเรียน ดังนี้

1) หากผลการตรวจวิเคราะห์พบว่าผลทุเรียนจากตัวอย่างลดขนาดตามภาคผนวก ข ข้อ ข.2.3.2 มีเปอร์เซ็นต์น้ำหนักเนื้อแห้งมากกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ที่กำหนด ถือว่าทุเรียนรุ่นนั้นเป็นทุเรียนแก่ และให้รับเข้าสู่การจัดการต่อไป

2) หากผลการตรวจวิเคราะห์พบว่าผลทุเรียนจากตัวอย่างลดขนาดตามภาคผนวก ข ข้อ ข.2.3.2 มีเปอร์เซ็นต์น้ำหนักเนื้อแห้งน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดให้นำผลทุเรียนจากตัวอย่างลดขนาดที่เตรียมไว้ตามภาคผนวก ข ข้อ ข.2.3.2 มาอีก 1 ผล ไปตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้ง:

ก) กรณีผลการตรวจวิเคราะห์ปรากฏว่ามีเปอร์เซ็นต์น้ำหนักเนื้อแห้งน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ถือว่าทุเรียนรุ่นนั้นไม่ผ่านเกณฑ์ และต้องไม่รับเข้าสู่การจัดการ

ข) กรณีผลการตรวจวิเคราะห์ปรากฏว่ามีเปอร์เซ็นต์น้ำหนักเนื้อแห้งมากกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ที่กำหนด ให้ตัดแยกผลทุเรียนรุ่นนั้นอีกครั้งตามข้อ 3.1.2 และสุ่มผลทุเรียนที่ผ่านการตัดแยกแล้วมาอีก 1 ผล ไปตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้ง กรณีผลการตรวจวิเคราะห์ปรากฏว่ามีเปอร์เซ็นต์น้ำหนักเนื้อแห้งน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ถือว่าทุเรียนรุ่นนั้นไม่ผ่านเกณฑ์ และต้องไม่รับเข้าสู่การจัดการ กรณีผลการตรวจวิเคราะห์ปรากฏว่ามีเปอร์เซ็นต์น้ำหนักเนื้อแห้งมากกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ที่กำหนด ถือว่าทุเรียนรุ่นนั้นเป็นทุเรียนแก่ และให้รับเข้าสู่การจัดการต่อไป

แผนผังแสดงเกณฑ์ตัดสิน ดังแสดงในภาคผนวก ค ภาพที่ ค.1

- 3.1.3.3 กรณีที่เป็นผลทุเรียนพันธุ์ที่ไม่ได้กำหนดเกณฑ์น้ำหนักเนื้อแห้งไว้ตามภาคผนวก ก ข้อ ก.3 หรือเกณฑ์กำหนดน้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนตาม มกษ. 3 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ทุเรียน ไม่ต้องดำเนินการตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนตามข้อ 3.1.3.1 และ 3.1.3.2

3.2 การฝึกอบรม

ผู้ประกอบการโรงรวบรวมหรือโรงคัดบรรจุ ต้องมีการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 3.2.1 กรณีใช้ผู้ควบคุมการเก็บเกี่ยว ต้องเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญ และมีหลักฐานแสดง ดังนี้
- 1) ได้รับการฝึกอบรมและการผ่านการทดสอบเรื่องการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนแก่ หรือได้รับการประเมินความสามารถ โดยโรงรวบรวมหรือโรงคัดบรรจุ หรือ
 - 2) ได้รับการฝึกอบรมและการผ่านการทดสอบเรื่องการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนแก่ จากหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่ภาครัฐให้ความเห็นชอบ

- 3.2.2 ผู้ตรวจสอบความแก่ของผลทุเรียนต้องได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นหลักสูตรที่จัดโดยภาครัฐหรือภาครัฐให้ความเห็นชอบ และมีหลักฐานการผ่านการทดสอบ

ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจและรับผลทุเรียนโดยตรงหรือโดยอ้อม ต้องได้รับการฝึกอบรมหรือสอนงาน ซึ่งต้องได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยหนึ่งครั้งต่อปี เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญและปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ทั้งนี้ หัวข้อของหลักสูตรการฝึกอบรมต้องครอบคลุมเนื้อหาอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

- 1) เทคนิคการตรวจพินิจลักษณะภายนอกของผลทุเรียนแก่
- 2) เทคนิคการตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน

3.3 การบันทึกข้อมูลเพื่อการตามสอบ

ต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจและรับผลทุเรียนในแต่ละรุ่น และเก็บรักษาบันทึกข้อมูลไว้ให้สามารถเข้าถึงได้สะดวก เพื่อการตามสอบได้

- 3.3.1 ต้องบันทึกข้อมูลอย่างน้อย ดังนี้
- 1) วันที่รับผลทุเรียนเข้าโรงรวบรวมหรือโรงคัดบรรจุ
 - 2) แหล่งที่มา (ชื่อเกษตรกร หรือผู้รวบรวม หรือโรงรวบรวม หรือผู้ส่งมอบตามบัญชีรายชื่อที่ผู้ประกอบการให้การยอมรับ (Approved Vendor List; AVL)
 - 3) ชื่อพันธุ์
 - 4) ปริมาณที่รับแต่ละรุ่น
 - 5) ผลการตรวจพินิจลักษณะภายนอกของผลทุเรียน การคัดแยก และการจัดการกับผลทุเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามข้อ 3.1.2.1 ที่คัดแยกออก
 - 6) ผลการตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน
 - 7) หลักฐานการฝึกอบรม
- 3.3.2 เก็บรักษาสังเก็บบันทึกข้อมูลเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี

ภาคผนวก ก

(เป็นส่วนหนึ่งของข้อกำหนด)

วิธีตรวจสอบผลทุเรียนแก่

การตรวจสอบผลทุเรียนแก่ตามมาตรฐาน มีดังนี้

ก.1 ตรวจสอบพินิจลักษณะภายนอกของผลทุเรียนแก่

ผลทุเรียนที่แก่ต้องมีลักษณะ ดังนี้

- 1) ชั่วผลแข็งและสีเข้มกว่าปกติ เมื่อสัมผัสผิวชั่วผลจะรู้สึกสากมือ บริเวณรอยต่อระหว่างชั่วผลกับก้านผลซึ่งเรียกว่าปลิงมีลักษณะบวมใหญ่ขึ้น
- 2) ปลายหนามแห้งมีสีน้ำตาล ร่องโคนหนามห่าง เมื่อบีบปลายหนามเข้าหากันจะรู้สึกว่ามีคามยืดหยุ่นมาก
- 3) สังเกตเห็นรอยร่องโคนหนามทุเรียนเป็นแนวยาวสีน้ำตาลบริเวณกลางพูได้ชัดเจน ยกเว้นพันธุ์ก้านยาว
- 4) สีเปลือกจะเปลี่ยนจากสีเขียวสดเป็นสีเขียวปนน้ำตาลหรือสีเขียวแกมเทา

ก.2 การวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน

ก.2.1 วิธีวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนโดยใช้ตู้อบลมร้อน ให้ปฏิบัติ ดังนี้

- 1) นำตัวอย่างผลทุเรียนมาผ่าตามแนวขวาง โดยให้ความหนาชิ้นละ 2.5 cm และสุ่มชิ้นที่ห่างจากเฉพาะส่วนกลางผล ตัดเอาเนื้อจากทุกพูมาหั่นให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ขนาดประมาณ 1 mm x 1 mm x 5 mm คลุกเคล้าให้เข้ากัน สุ่มซึ่งเนื้อทุเรียนใส่ภาชนะประมาณ 10 g ต่อผล
- 2) เกลี่ยเนื้อทุเรียนในภาชนะให้ความหนาสม่ำเสมอ นำไปอบแห้งโดยใช้ตู้อบลมร้อนที่อุณหภูมิ 70°C เป็นเวลาอย่างน้อย 48 hr จนกระทั่งน้ำหนักตัวอย่างคงที่
- 3) คำนวณหาเปอร์เซ็นต์น้ำหนักเนื้อแห้งจากสูตรคำนวณ ดังนี้

$$DM (\%) = \frac{m_2 \times 100}{m_1}$$

เมื่อ	DM	คือ น้ำหนักเนื้อแห้ง (dry matter) เป็นเปอร์เซ็นต์
	m_1	คือ น้ำหนักก่อนอบ เป็น g
	m_2	คือ น้ำหนักหลังอบ เป็น g

ก.2.2 วิธีวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนโดยใช้ตูบไมโครเวฟ สามารถใช้เป็นวิธีทางเลือกได้ (alternative method) โดยให้ปฏิบัติ ดังนี้

- 1) นำตัวอย่างผลทุเรียนมาผ่าตามแนวขวาง โดยให้ความหนาชิ้นละ 2.5 cm และส่มชิ้นที่หั่นจากเฉพะส่วนกลางผล ตัดเอาเนื้อจากทุกพูมาหั่นให้เป็นชิ้นเล็กๆ ขนาดประมาณ 1 mm x 1 mm x 5 mm หรือใช้เครื่องบด คลุกเคล้าให้เข้ากัน สุ่มชั่งเนื้อทุเรียนใส่ภาชนะประมาณ 10 g ต่อผล (กรณีใช้จานกระดาษเป็นภาชนะให้นำไปอบเพื่อไล่ความชื้นโดยใช้ตูบไมโครเวฟก่อน จนกว่าน้ำหนักงานกระดาษคงที่ กรณีใช้จานแก้วไม่ต้องอบเพื่อไล่ความชื้น)
- 2) เกลี่ยเนื้อทุเรียนในภาชนะให้ความหนาสม่ำเสมอ นำไปอบแห้งโดยใช้ตูบไมโครเวฟที่ระดับความร้อนต่ำ (low level) นานครั้งละ 2 min ถึง 3 min (กำลังไฟที่ใช้ของตูบไมโครเวฟที่ระดับความร้อนต่ำอาจแตกต่างกันขึ้นกับรุ่นของตูบไมโครเวฟและบริษัทผู้ผลิตซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากคู่มือการใช้งานของตูบไมโครเวฟ โดยระยะเวลาในการอบจะขึ้นอยู่กับกำลังไฟที่ใช้ด้วย)
- 3) อบและชั่งน้ำหนักจนกระทั่งน้ำหนักตัวอย่างคงที่ ทั้งนี้ เนื้อทุเรียนต้องไม่ไหม้
- 4) คำนวณหาเปอร์เซ็นต์น้ำหนักเนื้อแห้งจากสูตรคำนวณในข้อ ก.2.1

ก.3 เกณฑ์กำหนดน้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน

เกณฑ์กำหนดน้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนที่แก่สำหรับแต่ละพันธุ์ มีดังนี้

- 1) หมอนทอง: มีน้ำหนักเนื้อแห้งไม่น้อยกว่า 32%
- 2) ชะนี: มีน้ำหนักเนื้อแห้งไม่น้อยกว่า 30%
- 3) กระดุมทอง: มีน้ำหนักเนื้อแห้งไม่น้อยกว่า 27%
- 4) พวงมณี: มีน้ำหนักเนื้อแห้งไม่น้อยกว่า 30%

เกณฑ์กำหนดน้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนพันธุ์อื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในข้อ ก.3 ให้เป็นไปตามเกณฑ์กำหนดน้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนตาม มกษ. 3 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ทุเรียน

ภาคผนวก ข

(เป็นส่วนหนึ่งของข้อกำหนด)

การชักตัวอย่างเพื่อตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน

ข.1 นิยาม

- ข.1.1 บัลก์ (bulk) หมายถึง อาหารที่ไม่ได้บรรจุหีบห่อ และอาหารนั้นสัมผัสโดยตรงกับพื้นผิวสัมผัสของหน่วย (unit) ที่ใช้ขนส่งอาหาร และบรรยากาศ ในที่นี้หมายถึง ผลทุเรียนที่ขนส่งโดยไม่ได้บรรจุหีบห่อ ทั้งนี้ หากเหมาะสมตัวอย่างบัลก์ (bulk sample) ของผลทุเรียนได้จากการรวมตัวอย่างขึ้นต้นจากรุ่น
- ข.1.2 ตัวอย่างลดขนาด (reduced sample) หมายถึง ปริมาณตัวอย่างที่ได้จากการลดปริมาณตัวอย่างบัลก์ (กรณีที่เป็น) และเป็นตัวแทนของรุ่น
- ข.1.3 ตัวอย่างสุดท้าย (final sample)
ตัวอย่างที่อยู่ในรูปแบบบัลก์ ถ้าเป็นไปได้ควรทำเป็นตัวอย่างสุดท้าย และส่งไปยังห้องปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ ถ้าตัวอย่างที่เป็นบัลก์นั้นมีขนาดใหญ่เกินไป ควรเตรียมตัวอย่างสุดท้ายโดยใช้วิธีลดขนาดที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการนี้แต่ละชั้นต้องไม่ถูกตัดหรือแบ่งแยกชั้น ข้อกำหนดของประเทศอาจกำหนดให้ตัวอย่างสุดท้ายต้องถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนหรือมากกว่า เพื่อส่งแยกตรวจวิเคราะห์ ทั้งนี้แต่ละส่วนที่แบ่งออกมานั้นจะต้องเป็นตัวแทนของตัวอย่างสุดท้าย
- ข.1.4 ตัวอย่างสำหรับห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ (laboratory samples) หมายถึง ตัวอย่างซึ่งในที่สุดถูกจัดส่งไปยังห้องปฏิบัติการและอยู่ในรูปของตัวอย่างสุดท้าย หรือส่วนที่เป็นตัวแทนของตัวอย่างสุดท้าย

ข.2 วิธีการชักตัวอย่าง

การชักตัวอย่างควรดำเนินการโดยผู้ผ่านการฝึกอบรมด้านเทคนิคการเก็บรวบรวมตัวอย่าง และปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

ข.2.1 การเตรียมรุ่นสำหรับการชักตัวอย่าง:

ข.2.1.1 วิธีเตรียมรุ่น:

- 1) หากผลทุเรียนที่รับเข้าแต่ละครั้งประกอบด้วยผลทุเรียนจากหลายรุ่นที่ระบุว่ามีมาจากผู้ผลิตหลายราย ให้พิจารณาแต่ละรุ่นแยกกัน
- 2) ผลทุเรียนที่รับเข้าอาจประกอบด้วยหนึ่งรุ่นหรือหลายรุ่นก็ได้
- 3) ถ้าไม่ได้มีการระบุขนาด (size) หรือขอบเขต (boundary) ของแต่ละรุ่นที่รับเข้า อาจพิจารณาให้แต่ละกลุ่มของผลทุเรียนชุดหนึ่ง ๆ คือหนึ่งรุ่น เช่น ผลทุเรียนในรถบรรทุกแต่ละคัน ถือว่าเป็นผลทุเรียนแต่ละรุ่นแยกกัน

- ข.2.1.2 ต้องเตรียมรุ่มสำหรับการชักตัวอย่างในลักษณะที่สามารถเก็บตัวอย่างได้โดยไม่มีอุปสรรคหรือล่าช้า
- ข.2.1.3 ต้องชักตัวอย่างโดยผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ
- ข.2.1.4 จะต้องแยกเก็บตัวอย่างทุเรียนแต่ละรุ่มที่รับเข้า หากพบว่ารุ่มนั้น ๆ มีความเสียหายจากการขนส่งจะต้องแยกส่วนที่เสียหายของรุ่ม และเก็บตัวอย่างแยกจากส่วนที่ไม่เสียหาย
- ข.2.1.5 หากผู้รับทุเรียนที่โรงรวบรวมหรือโรงคัดบรรจุพิจารณาแล้วเห็นว่าทุเรียนที่รับเข้าไม่มีความสม่ำเสมอ ให้แบ่งรุ่มของทุเรียนออกเป็นรุ่มย่อยที่มีความสม่ำเสมอ และต้องชักตัวอย่างจากแต่ละรุ่มย่อยนั้น โดยให้มีการตกลงระหว่างผู้รับและผู้ขาย เว้นแต่จะมีการตัดสินใจเป็นอย่างอื่น
- ข.2.2 การชักตัวอย่างผลทุเรียนที่อยู่ในรูปแบบบัลก์
เก็บตัวอย่างผลทุเรียนแบบสุ่มจากตำแหน่งและระดับที่แตกต่างกันในรุ่มเพื่อเป็นตัวอย่างขั้นต้น โดยน้ำหนักรวมทั้งหมดของตัวอย่างขั้นต้นให้เป็นไปตามตารางที่ ข.1

ตารางที่ ข.1 ปริมาณตัวอย่างที่ต้องเก็บเพื่อรวมเป็นตัวอย่างบัลก์

น้ำหนักของรุ่ม (kg)	น้ำหนักรวมทั้งหมดของตัวอย่างขั้นต้น (kg)
สูงสุด 200	10
201 ถึง 500	20
501 ถึง 1 000	30
1 001 ถึง 5 000	60
มากกว่า 5 000	100 (ขั้นต่ำ)

หมายเหตุ: ในกรณีผลทุเรียนขนาดใหญ่มากกว่า 2 kg ต่อผล ตัวอย่างขั้นต้นต้องประกอบด้วยอย่างน้อย 5 ผล

ที่มา: ดัดแปลงจาก ISO 874-1980. Fresh fruits and vegetables – Sampling

- ข.2.3 การเตรียมตัวอย่างบัลก์หรือตัวอย่างลดขนาด:
- ข.2.3.1 เตรียมตัวอย่างบัลก์โดยการรวมตัวอย่างขั้นต้นต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
- ข.2.3.2 เนื่องจากการตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนเป็นการตรวจสอบแบบทำลาย (destructive testing) จึงให้เตรียมตัวอย่างลดขนาด โดยลดขนาดตัวอย่างบัลก์ โดยพิจารณาเลือกผลทุเรียนที่มีความเสี่ยงว่ามีความแก่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานด้วยการตรวจพินิจลักษณะภายนอกของผลทุเรียนตามวิธีการในภาคผนวก ก ข้อ ก.1 มาจำนวน 2 ผล จากนั้นให้นำตัวอย่างจำนวน 1 ผล ไปตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน (ส่วนที่เหลืออีก 1 ผล จะเก็บไว้ตรวจวิเคราะห์เพิ่มเติมในกรณีที่เกิดผลการตรวจวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนผลแรกน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด)
- ข.2.3.3 การสุ่มตรวจสอบจะต้องดำเนินการโดยเร็วเท่าที่เป็นไปได้หลังจากการชักตัวอย่างเพื่อหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของลักษณะที่จะตรวจสอบ

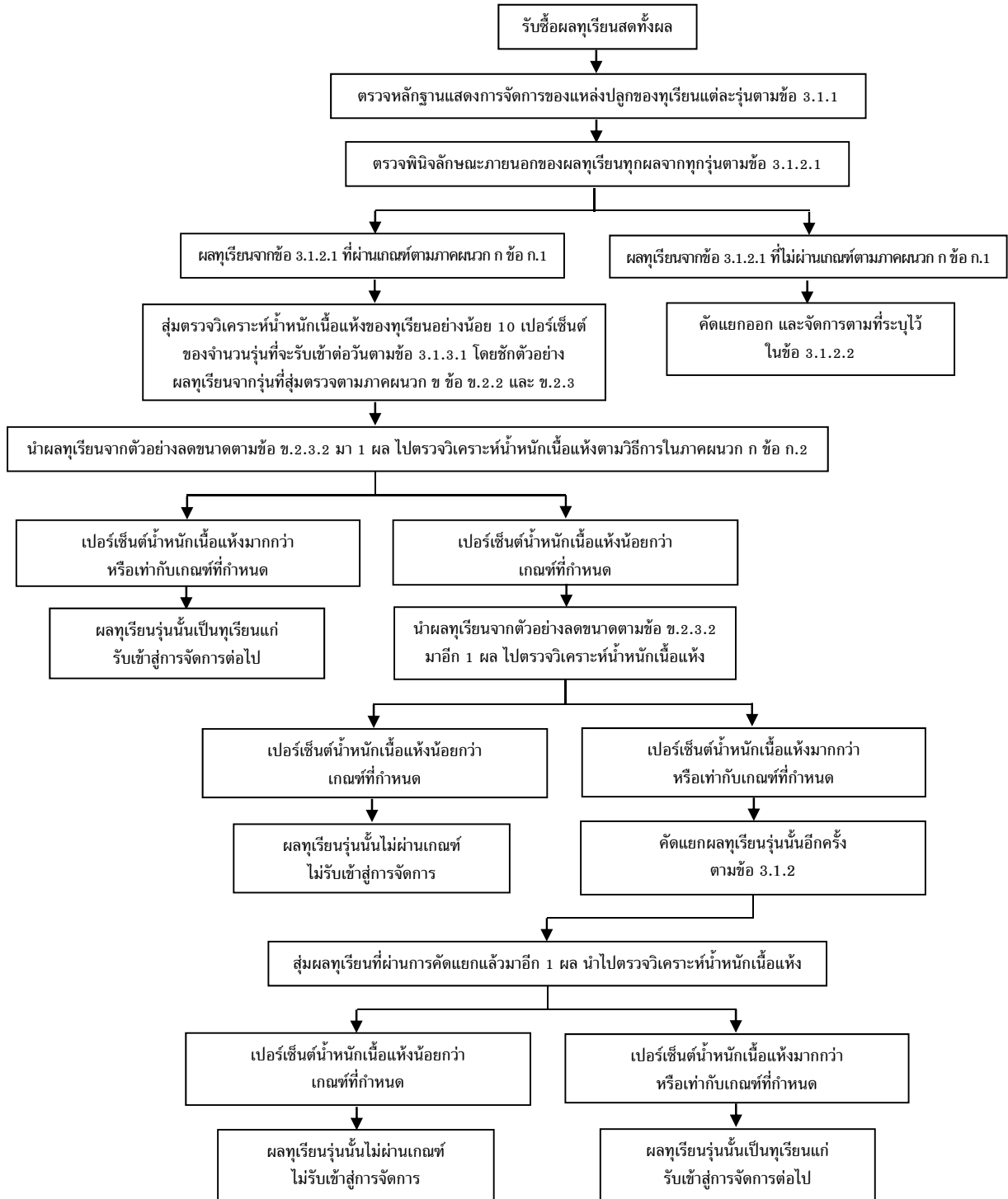
ข.3 ตัวอย่างส่งห้องปฏิบัติการ

ตัวอย่างลดขนาดกรณีที่จะส่งห้องปฏิบัติการ ต้องเก็บในภาชนะที่ปิด ปิดผนึกภาชนะบรรจุ ในลักษณะที่หากมีการเปิดโดยไม่ได้รับอนุญาตจะตรวจพบได้ และระบุข้อมูลชัดเจน อ่านได้ และติดแน่น ดังนี้

- 1) ชื่อตัวอย่าง พันธุ์ ชั้นคุณภาพ
- 2) ชื่อผู้ส่งสินค้า (consignor)
- 3) สถานที่ซักรตัวอย่าง
- 4) วัน เวลาที่ซักรตัวอย่าง
- 5) รหัสตัวอย่างและรุ่น
- 6) ชื่อและลายมือชื่อของผู้ซักรตัวอย่าง
- 7) วิธีการซักรตัวอย่าง
- 8) สภาพแวดล้อมขณะซักรตัวอย่างที่จะมีผลต่อการวิเคราะห์
- 9) ชื่อห้องปฏิบัติการทดสอบ (กรณีที่เป็น)

ควรส่งตัวอย่างให้ถึงปลายทางเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อป้องกันไม่ให้ตัวอย่างเสียหาย

ภาคผนวก ค (เป็นส่วนหนึ่งของข้อกำหนด) แผนผังแสดงเกณฑ์ตัดสิน

ภาพที่ ค.1 แผนผังแสดงเกณฑ์ตัดสิน (ข้อ 3.1.3.2)

ภาคผนวก ง

(ให้ไว้เป็นข้อมูล)

หน่วย

หน่วยและสัญลักษณ์ที่ใช้ในมาตรฐานนี้ และหน่วยที่ SI (International System of Units หรือ *Le Système International d'Unités*) ยอมให้ใช้ได้ มีดังนี้

รายการ	ชื่อหน่วย	สัญลักษณ์หน่วย
ความยาว	เซนติเมตร (centimeter)	cm
	มิลลิเมตร (millimeter)	mm
มวล	กรัม (gram)	g
	กิโลกรัม (kilogram)	kg
เวลา	ชั่วโมง (hour)	hr
	นาที (minute)	min
อุณหภูมิ	เซลเซียส (celsius)	°C